

7. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. (2005, July 6). [Code of Administrative Procedure of Ukraine]. № 2747-IV. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
8. Mandychyev, D.V. (2016). Sub'iekty kontroliu za diialnistiu hospodarskykh sudiv [Subjects of control over the activities of commercial courts]. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*. 1, 247-252. [in Ukrainian].
9. Neuhodnikov, A.O. (2019). Hromadskyi kontrol za diialnistiu subiektiv publichnoi administratsii: nablyzhennia do mizhnarodnykh standartiv [Public control over the activities of public administration entities: approaching international standards]. *LEX PORTUS*, 6 (20). 66–79. [in Ukrainian].
10. Poklad, O.V. (2016). Poniattia ta zmist hromadskoho kontroliu za diialnistiu politsii v Ukraini [The concept and content of public control over police activities in Ukraine]. *Pravo i suspilstvo*. 2, 139–145. [in Ukrainian].
11. Polozhennia pro sluzhbu dystsyplinarnykh inspektoriv Vyshchoi rady pravosuddia. (2024, December 19). [Regulations on the service of disciplinary inspectors of the High Council of Justice]. *Rishennia Vyshchoi rady pravosuddia*. №3713/0/15-24. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3713910-24#Text> [in Ukrainian].
12. Pro Vyshchyi antykoruptsiinyi sud. (2018, June 7). [On the Supreme Anti-Corruption Court]. *Zakon Ukrainy* №2447-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> [in Ukrainian].
13. Pro sudoustrii i status suddiv. (2016, June 2). [On the judicial system and the status of judges]. *Zakon Ukrainy* №1402-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].
14. Richnyi zvit Fundatsii DEJURE. (2024). [DEJURE Foundation Annual Report]. Retrieved from: <https://drive.google.com/file/d/1TADHS3HN4SZ-Kt73wi6QE4MCn3LpXBeM/view?pli=1> [in Ukrainian].
15. Stavlennia hromadian Ukrainy do sudovoi systemy. (2019). [Attitude of Ukrainian citizens towards the judicial system]. *Razumkov Tsent.* Retrieved from: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/stavlennia-gromadian-ukrainy-do-sudovoi-systemy> [in Ukrainian].
16. Tkachenko, I.Iu. (2023). Administratyvno-pravove rehuliuвання form ta zasobiv hromadskoho kontroliu za diialnistiu suddiv. [Administrative and legal regulation of forms and means of public control over the activities of judges]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. №1. 407-411. Retrieved from: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.69> [in Ukrainian].
17. Tsent hromadianskykh svobod. (2024). [Center for Civil Liberties]. Retrieved from: <https://ccl.org.ua/about-us/> [in Ukrainian].
18. ChESNO. Filtrui sud. (2022). [HONEST. Filter the court]. *Tsentr demokratii ta verkhovenstva prava*. Retrieved from: <https://cedem.org.ua/direction-verhovenstvo-prava/chesno-filtruj-sud/> [in Ukrainian].
19. Shalimova, N.S. (2009). Subiekty kontroliu yakosti audytu v Ukraini. [Audit quality control entities in Ukraine]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. Vypusk 16 ch.II. 300-309. Retrieved from: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/eda3f3c9-ae9b-4f72-b2c4-126361191cc9/content> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 7.06.2025

УДК 342.9:341.3

DOI: 10.36550/2522-9230-2025-18-133-138

Марченко Максим Юрійович,

кандидат юридичних наук,

директор акціонерного товариства «Закритий недиверсифікований венчурний

корпоративний інвестиційний фонд «Джерело»

marchenko_m_@ukr.net

ORCID ID: 0009-0006-0078-8346

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено основні виклики та проблеми протимінної діяльності в Україні в сучасних умовах. Здійснено короткий огляд становлення протимінної діяльності як комплексного правового інституту та одного з найвідоміших видів міжнародної допомоги. Мета статті полягає у розгляді визначальних засад протимінної діяльності в Україні на підставі поглядів науковців, міжнародних стандартів та чинного законодавства. Здійснено порівняльний аналіз визначень протимінної діяльності, встановлених Організацією Об'єднаних Націй у Міжнародних стандартах протимінної діяльності та Законом України від 06.12.2018 № 2642-VIII «Про протимінну діяльність в Україні». Визначено, що основні засади протимінної діяльності першочергово полягають у дотриманні законності під час її здійснення. Важливим з огляду на значну кількість можливих операторів протимінної діяльності (підрозділи державних органів, суб'єкти господарювання різних форм власності, у тому числі міжнародні та іноземні) є рівність між ними.

Випуск 18. 2025

© М.Ю.Марченко, 2025

Держава є основним суб'єктом регулювання сфери та формування політик, підтримки, контролю, міжнародної взаємодії. Розглянуто основні положення, мету, цілі та етапи реалізації Національної стратегії протимінної діяльності на період до 2033 року. Особливу увагу приділено Конвенції ООН від 18.09.1997 р. про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення, відомої як Оттавська конвенція, а також новим геополітичним викликам, які обумовили прийняття Резолюції Ради 58/22 про вплив протипіхотних мін на повне забезпечення всіх прав людини, якою засвідчено підтримку Оттавської конвенції у критичний час.

Ключові слова: протимінна діяльність, вибухонебезпечні залишки війни, Оттавська конвенція, міни, боєприпаси, засади, протимінна діяльність, міжнародна допомога, порівняльний аналіз

Marchenko M. BASIC PRINCIPLES OF MINE ACTION IN UKRAINE.

The article highlights the main challenges and problems of mine action in Ukraine in modern conditions. A brief overview of the formation of mine action as a comprehensive legal institution as one of the most well-known types of international assistance is provided. The purpose of the article is to consider the defining principles of mine action in Ukraine based on the views of scholars, international standards and current legislation. A comparative analysis of the definitions of mine action established by the United Nations in the International Mine Action Standards and the Law of Ukraine of 06.12.2018 No. 2642-VIII "On Mine Action in Ukraine" is carried out. It is determined that the basic principles of mine action primarily consist in the observance of the law in its implementation. Given the large number of possible mine action operators (subdivisions of state bodies, business entities of various forms of ownership, including international and foreign), equality between them is important. The State is the main subject of regulation of the sphere and the formation of policies, support, control, and international cooperation. The article discusses the main provisions, purpose, goals and stages of implementation of the National Mine Action Strategy for the period up to 2033. Particular attention is paid to the UN Convention of 18.09.1997 on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction, known as the Ottawa Convention, as well as to the new geopolitical challenges that led to the adoption of Council Resolution 58/22 on the impact of anti-personnel mines on the full enjoyment of all human rights, which testifies to the support of the Ottawa Convention at a critical time.

Keywords: mine action, explosive remnants of war, Ottawa Convention, mines, ammunition, ambushes, mine action, international assistance, comparative analysis

Постановка проблеми. Україна наразі є найбільш замінованою країною у світі, адже потенційно 23 % її території перебувають під загрозою забруднення мінами та нерозірваними боєприпасами. Після понад трьох років повномасштабної війни Україна всією сотнями тисяч вибухонебезпечних залишків війни (далі – ВЗВ). Ці небезпеки становлять значну та зростаючу загрозу для цивільного населення та суттєво перешкоджають економічному потенціалу країни. Знешкодження наземних мін та ВЗВ, включно з тими, що не вибухнули, займає десятиліття та вимагає значних інвестицій. Очікується, що в Україні витрати на розмінування становитимуть близько 34,6 млрд дол. США [1].

Заходи з розмінування успішно реалізуються в Україні протягом останніх років, про що свідчать значні площі розмінованих територій.

Так, за даними Національного органу з питань протимінної діяльності площа територій України, які можуть бути потенційно забрудненими вибухонебезпечними залишками війни, зменшилася у 2024 році на 17 000 км² та станом на кінець 2024 року становить 139 000 км². Таким є результат спільної роботи операторів протимінної діяльності та підрозділів розмінування Сил безпеки та оборони [2].

Незважаючи на свою порівняно коротку історію існування, протимінна діяльність сьогодні виділяється як високопрофесійний і ретельно врегульований сектор, із власним набором міжнародних стандартів та організаційним і кадровим потенціалом, який може реагувати на загрози в найкоротші терміни [3, с. 6]. Протимінна діяльність від часу свого заснування у 1980-х рр. вже перетворилася на діяльність глобального рівня, навколо якої сформувалась окрема галузь. Гуманітарна протимінна діяльність виникла в Афганістані у 1988 р., пізніше її почали застосовувати в Камбоджі, Іраку, Мозамбіку і Анголі. На думку Т. В. Гуцул, В. О. Ткач, М. М. Хобзей, темпи її зростання та поширення майже не мають собі рівних серед інших видів міжнародної допомоги [3, с. 98]. Створення ефективної системи протимінної діяльності з урахуванням потреб безпечного зачищення території України від вибухонебезпечних предметів є пріоритетною задачею на національному рівні [4].

Дослідники констатують, що проблема розмінування воєнного характеру має глобальний характер і Україна є не першою країною, що зіткнулась з такою потребою. Проте тривалість військових дій на території нашої Вітчизни, інтенсивність та комплексне застосування важкого озброєння країною агресором, виводить Україну на перше місце за масштабністю мінного забруднення територій [5, с. 641].

Протимінна діяльність може в цілому вважатись нормативно регламентованою та інституційно забезпеченою, однак ця система заходів має певні прогалини та проблеми правозастосування. Означеним обумовлена своєчасність та актуальність обраної тематики дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Протимінна діяльність є предметом дослідження фахівців із різних галузей знань і спеціальностей. Так, деякі дослідники приділяли увагу формуванню культури безпеки протимінної діяльності [6], організаційно-правовим засадам протимінної діяльності в Україні в умовах режиму воєнного стану [4], класифікації методів гуманітарного розмінування територій на сучасному етапі [3], організаційно-правовим аспектам регулювання протимінної діяльності [5] та ін.

Водночас, як зазначалось нами в попередніх дослідженнях, у цих працях акцент зроблено переважно на технічних, безпекових і організаційних складових протимінної діяльності. Хоча окремі

аспекти правових засад протимінної діяльності знайшли відображення в аналізованих дослідженнях, вони потребують глибшого осмислення в межах комплексного правового підходу [7].

Метою статті є розгляд визначальних засад протимінної діяльності в Україні на підставі наукових позицій, міжнародних стандартів та положень національного законодавства України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протимінною діяльністю відповідно до Глосарію термінів, визначень та скорочень, які використовуються в протимінній діяльності відповідно до встановлених Організацією Об'єднаних Націй (далі – ООН) Міжнародних стандартів протимінної діяльності (далі – МСПМД) вважаються види діяльності, спрямовані на скорочення масштабів соціального, економічного та екологічного впливу мін та ВЗВ, включаючи боєприпаси, що не вибухнули [8].

Законом України «Про протимінну діяльність в Україні» від 06.12.2018 № 2642-VIII (далі – Закон № 2642-VIII) визначено, що протимінною діяльністю є заходи, які проводяться з метою забезпечення національної безпеки та спрямовані на зменшення соціального, економічного та екологічного впливу вибухонебезпечних предметів на життя та діяльність населення. Відповідно до ст. 2 Закону № 2642-VIII правові засади протимінної діяльності встановлюються Конституцією України, положеннями міжнародних договорів, іншими законами України, постановами Верховної Ради України, Указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України, а також іншими нормативно-правовими актами [9].

Утім надане законодавцем визначення виглядає стилістично і логічно некоректним, зокрема словосполучення «життя та діяльність населення». Доцільним вбачається виділити як об'єкт, тобто те, на що націлена протимінна діяльність, окрім життя ще й здоров'я людини. Категорія «діяльність населення» потребує уточнення. Ймовірно йдеться про зайнятість населення. Отже, протимінна діяльність направлена також на захист від негативного впливу ведення господарської діяльності.

Аналіз міжнародних стандартів та визначення, наданого у Законі № 2642-VIII, дає підстави стверджувати, що законодавець повністю врахував МСПМД та додав ключовий елемент, який розкриває мету протимінної діяльності – забезпечення національної безпеки.

Означене підтверджується і стандартами МСПМД. Протимінна діяльність полягає не лише в розмінуванні. Вона також стосується людей, товариств та того, як на них впливає забруднення території наземними мінами та ВЗВ. Завданням протимінної діяльності є зменшення ризику, створюваного наземними мінами та ВЗВ до рівня, при якому люди зможуть жити в безпеці, та при якому економічний, соціальний розвиток та охорона здоров'я можуть здійснюватися без обмежень, викликаними забрудненням від мін та ВЗВ, з можливістю врахування різних потреб постраждалих [8].

Відповідно до МСПМД протимінна діяльність включає в себе такі елементи: інформування про мінну небезпеку/небезпеку від вибухонебезпечних залишків війн, допомогу постраждалим, розмінування, знищення надлишків і запасів та пропаганду проти використання протипіхотних мін [10, с. 6].

Водночас, ч. 2 ст. 3 Закону № 2642-VIII встановлено, що основними засадами протимінної діяльності в Україні є: 1) пріоритетність захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, довкілля, ресурсів держави та забезпечення національної безпеки при здійсненні заходів у сфері протимінної діяльності; 2) забезпечення верховенства права у сфері протимінної діяльності; 3) додержання законності у сфері протимінної діяльності; 4) забезпечення рівності прав суб'єктів господарювання у сфері протимінної діяльності; 5) державне регулювання у сфері протимінної діяльності; 6) державна підтримка протимінної діяльності, залучення національних і іноземних інвестицій та допомоги у сфері протимінної діяльності; 7) послідовність формування державної політики у сфері протимінної діяльності; 8) ефективне використання науково-технічного потенціалу України у сфері протимінної діяльності в інтересах національної економіки та безпеки населення; 9) запобігання проявам корупції у сфері протимінної діяльності; 10) забезпечення відкритості і доступності інформації у сфері протимінної діяльності; 11) забезпечення демократичного контролю у сфері протимінної діяльності; 12) сприяння міжнародному співробітництву, збереження та розвиток міжнародних зв'язків у сфері протимінної діяльності з урахуванням національних інтересів [9].

Таким чином, основні засади протимінної діяльності першочергово полягають у дотриманні законності під час її здійснення. Важливим з огляду на значну кількість операторів протимінної діяльності (підрозділи державних органів, суб'єкти господарювання різних форм власності, у тому числі міжнародні та іноземні) є рівність вимог до її провадження. При цьому держава є основним суб'єктом регулювання сфери та формування політик, підтримки, контролю, міжнародної взаємодії.

Основні засади протимінної діяльності на сучасному етапі викладені у Національній стратегії протимінної діяльності на період до 2033 року (далі – Стратегія), схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 616-р [11].

Стратегія як довгостроковий програмний документ виділяє низку проблем, які становлять загрозу національній безпеці України. В ній визначено основні напрями і завдання державної політики у сфері протимінної діяльності, а також шляхи їх реалізації. Метою Стратегії є досягнення таких стратегічних цілей протимінної діяльності: 1) забезпечення звільнення територій від ризиків наявності вибухонебезпечних предметів для їх безпечного і продуктивного використання; 2) зниження впливу від вибухонебезпечних предметів на життя та здоров'я населення; 3) розбудова системи управління протимінною діяльністю. Вона реалізується відповідно до затверджених Урядом Операційних планів на їх виконання шляхом виконання

завдань та заходів за такими етапами: перший етап – 2024-2026 роки; другий етап – 2027-2029 роки; третій етап – 2030-2033 роки. Виконання Стратегії забезпечується в межах компетенції спільними зусиллями заінтересованих органів публічної влади, державних установ та організацій, операторів протимінної діяльності та представників громадянського суспільства.

Крім того, засади здійснення протимінної діяльності регламентуються такими підзаконними актами, як постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Національного органу з питань протимінної діяльності» від 10.11.2021 № 1207 [12], Інструкція про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України, затверджена наказом Міноборони України від 23.03.2017 № 164 [13], Правила позначення небезпек, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами – наслідками війни, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 372 [14] та ін.

Окрему увагу слід приділити Конвенції ООН від 18.09.1997 р. про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення, відомої як Оттавська конвенція (далі – Конвенція). Відповідно до ст. 1 Конвенції кожна держава-учасниця зобов'язується ніколи і ні за яких обставин: а) не застосовувати протипіхотні міни; б) не розробляти, не виробляти, не набувати іншим чином, не накопичувати, не зберігати і нікому не передавати, прямо чи опосередковано, протипіхотні міни; с) не допомагати, не заохочувати і не спонукати будь-яким чином будь-кого до проведення діяльності, забороненої для держави-учасниці згідно з цією Конвенцією. Крім, того Конвенція зобов'язує кожну державу-учасницю знищити всі протипіхотні міни або забезпечити їхнє знищення [15].

Оттавська конвенція забороняє протипіхотні міни, які визначаються як ті, що «призначені для вибуху від присутності, близькості або безпосереднього впливу людини і при цьому виводить з ладу, калічить або вбиває одного або кількох людей». Оттавська конвенція передбачає, що незважаючи на існування загальних зобов'язань, викладених у ст. 1, зберігання або передача певної кількості протипіхотних мін з метою розробки методів виявлення мін, розмінування або знищення мін та навчання цим методам дозволені. Кількість таких мін не повинна перевищувати мінімального об'єму, абсолютно необхідного для досягнення вищезгаданих цілей.

Цікавим в умовах геополітичних перетворень та постійних воєнних конфліктів в різних державах світу є новий підхід до регулювання використання мін на міжнародному рівні.

Генеральна Асамблея ООН, відзначаючи важливість збору, використання та аналізу даних, включаючи інформацію про реєстрацію постраждалих, яка допомагає визначити пріоритети діяльності з протимінної діяльності, такої як інформування про ризики, розмінування та допомога жертвам, роблячи позитивний внесок у просування та захист усіх прав людини, 4 квітня 2025 року прийняла Резолюцію Ради 58/22 про вплив протипіхотних мін на повне забезпечення всіх прав людини, якою засвідчено підтримку Оттавської конвенції у критичний час. Генеральною Асамблеєю ООН було відзначено, що протипіхотні міни, зокрема як пережитки конфлікту, продовжують становити серйозну загрозу для повного здійснення всіх прав людини, включаючи право на життя, свободу пересування, охорону здоров'я, освіту, роботу та достатнє харчування, а також право на розвиток, та впливають на цивільних осіб, цивільне населення, персонал, який бере участь у гуманітарній допомозі та операціях з підтримання миру, перешкоджаючи програмам відновлення та реконструкції, перешкоджаючи гуманітарному доступу та перешкоджаючи добровільному та безпечному поверненню біженців та внутрішньо переміщених осіб. Резолюція доручає Верховному комісару ООН з прав людини доповідати про вплив протипіхотних мін «на забезпечення всіх прав людини, з особливим акцентом на економічних, соціальних та культурних правах». Вона передбачає початок інтерактивного діалогу щодо наземних мін на 62-й сесії Ради ООН у першій половині 2026 року [16].

Прийняття цієї Резолюції було обумовлено і тим, що у березні 2025 року п'ять держав, зокрема Польща, Литва, Латвія, Естонія та Фінляндія висловили намір вийти з цього міжнародного договору та рекомендували це зробити іншим (станом на сьогодні до Конвенції приєдналось 165 держав) [17]. Більше того, вже 16 квітня 2025 року Сейм Латвії ухвалив закон про вихід з Конвенції, 8 травня 2025 року було прийнято закон Сеймом Литви, 4 червня 2025 року проголосував за вихід з неї парламент Естонії, а 19 червня – Фінляндія. На часі стоїть питання доцільності виходу з Оттавської конвенції України.

Висновки. Аналіз основних міжнародних та вітчизняних актів, які встановлюють засади протимінної діяльності в Україні, свідчить про нові виклики та проблеми правового та інституційного характеру в означеній сфері. Крім того, визначені Законом № 2642-VIII основні засади протимінної діяльності певною мірою корелюються з принципами, проте з розширеним формулюванням. Водночас окремо принципи протимінної діяльності законодавчо не визначені. З огляду на викладене у подальших наукових дослідженнях вбачається доцільним приділити увагу саме цьому питанню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. UN Development Programme “In Ukraine, tackling mine action from all sides to make land safe again”, 14 October 2024. Website of the UNDP. URL: <https://www.undp.org/eurasia/stories/ukraine-tackling-mine-action-all-sides-make-land-safe-again>
2. Площа територій України, потенційно забруднених мінами та вибухонебезпечними предметами, зменшилась на 17 000 км² у 2024 році. *Міністерство оборони України: сайт*. 21.12.2024. URL:

<https://mod.gov.ua/news/ploshha-teritorij-ukrayini-potencijno-zabrudnenih-minami-ta-vibuhonebezpechnimi-predmetami-zmenshilas-na-17-000-km-u-2024-rocz>

3. Гуцул Т. В., Ткач В. О., Хобзей М. М. Класифікація та особливості методів гуманітарного розмінування територій на сучасному етапі : монографія / за ред. Т. В. Гуцула. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2024. 240 с.

4. Лаппо І. М., Бірюков Є. М., Журахов О. В., Добришкін Ю. М. Центр протимінної діяльності: основні аспекти діяльності та перспективи розвитку. Збірник наукових праць ДНДІ ВС ОБТ. 2023. № 1(15). С. 74–80.

5. Поринос Є. О., Дмитрієнко О. А., Богдан С. І. Аналіз організаційно-правових аспектів регулювання протимінної діяльності в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 6. С. 638–642.

6. Гаваза А. О. Механізми державного регулювання формування культури безпеки протимінної діяльності : автореф. дис. ... д. філософ : 281; Київ: Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, 2023. 23 с.

7. Теремецький В. І., Марченко М. Ю. Загальна характеристика суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протимінної діяльності в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2025. № 3, ч. 2. С. 259–265.

8. МСМІД (IMAS) 04.10 Глосарій термінів, визначень та скорочень з питань протимінної діяльності. 2025. URL: <https://www.mil.gov.ua/content/standards/IMAS%2004.10.pdf>

9. Про протимінну діяльність в Україні: Закон України від 06.12.2018 № 2642-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>

10. Посібник з організації програми протимінної діяльності. МСПМД (IMAS) 02.10. 32 с. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/149461>

11. Про схвалення Національної стратегії протимінної діяльності на період до 2033 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 616-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2024-%D1%80#Text>

12. Про утворення Національного органу з питань протимінної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2021 № 1207. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2021-%D0%BF#Text>

13. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України: наказ Міноборони України від 23.03.2017 № 164. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text>

14. Про затвердження Правил позначення небезпек, пов'язаних з мінами та вибухонебезпечними предметами - наслідками війни: постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 372. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372-2019-%D0%BF#Text>

15. Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення від 18.09.1997. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_379#Text

16. Resolution United Nations General Assembly A/HRC/58/L.21 “The impact of anti-personnel mines on the full enjoyment of all human rights”. 4 April 2025. URL: <https://docs.un.org/en/A/HRC/RES/58/22>

17. UN Landmines Resolution Highlights Human Rights Impact. April 14, 2025. *Website of the Human Rights Watch*. URL: <https://www.hrw.org/news/2025/04/14/un-landmines-resolution-highlights-human-rights-impact>

REFERENCES:

1. UN Development Programme ‘In Ukraine, tackling mine action from all sides to make land safe again’ (2024). *Website of the UNDP*. Retrived from : <https://www.undp.org/eurasia/stories/ukraine-tackling-mine-action-all-sides-make-land-safe-again> [in English].

2. Ploshcha terytorii Ukrainy, potentsiino zabrudnenykh minamy ta vybukhonebezpechnymy predmetamy, zmenshyas na 17 000 km² u 2024 rotsi (2024) [The area of Ukraine's territories potentially contaminated with mines and explosive devices decreased by 17,000 km² in 2024]. *Ministerstva oborony Ukrainy: website*. 21.12.2024. Retrived from : <https://mod.gov.ua/news/ploshha-teritorij-ukrayini-potencijno-zabrudnenih-minami-ta-vibuhonebezpechnimi-predmetami-zmenshilas-na-17-000-km-u-2024-rocz> [in Ukrainian].

3. Hutsul, T. V., Tkach, V. O., Khobzei M. M. (2024) Klasyfikatsiia ta osoblyvosti metodiv humanitarnoho rozminuvannia terytorii na suchasnomu etapi [Classification and features of methods of humanitarian demining of territories at the present stage] (T. V. Hutsul, Ed.). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University [in Ukrainian].

4. Lappo, I. M., Biriukov, Ye. M., Zhurakhov, O. V., Dobryshkin, Yu. M. (2023) Tsentr protymynnoi diialnosti: osnovni aspekty diialnosti ta perspektyvy rozvytku [Mine Action Center: main aspects of activity and development prospects]. *Zbirnyk naukovykh prats DNDI VS OVT*, 1(15). 74-80. [in Ukrainian].

5. Porynos, Ye. O., Dmytrienko, O. A., Bohdan, S. I. (2024) Analiz orhanizatsiino-pravovykh aspektiv rehuliuвання protymynnoi diialnosti v Ukraini [Analysis of organizational and legal aspects of mine action regulation in Ukraine.] *Elektronne naukove vydannia «Analitichno-porivnialne pravoznavstvo»*. 6, 638-642. [in

Ukrainian].

6. Havaza, A. O. (2023) Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання formuvannya kultury bezpeky protyminnoi diialnosti [Mechanisms of state regulation of the formation of a mine safety culture]. avtoref. dys. ... d. filosof : 281; Kyiv: Instytut derzhavnoho upravlinnia ta naukovykh doslidzhen z tsyvilnoho zakhystu [in Ukrainian].

7. Teremetskyi, V.I., Marchenko, M.Iu. (2025) Zahalna kharakterystyka subiektiv administratyvno-pravovoho zabezpechennia protyminnoi diialnosti v Ukraini [General characteristics of subjects of administrative and legal support of mine action activities in Ukraine] 3, part 2. *Elektronne naukove vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo»*, 259-265. [in Ukrainian].

8. IMAS 04.10 Hlosarii terminiv, vyznachen ta skorochen z pytan protyminnoi diialnosti [Glossary of terms, definitions and abbreviations related to mine action]. Retrived from: <https://www.mil.gov.ua/content/standarts/IMAS%2004.10.pdf> [in Ukrainian].

9. Pro protyminnu diialnist v Ukraini. (2008, December 6).[On mine action in Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 2642-VIII. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text> [in Ukrainian].

10. Posibnyk z orhanizatsii prohramy protyminnoi diialnosti. MSPMD (IMAS) 02.10 [Mine Action Programme Management Manual. IMAS 02.10]. Retrived from: <https://www.osce.org/uk/ukraine/149461> [in Ukrainian].

11. Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii protyminnoi diialnosti na period do 2033 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2024-2026 rokakh. (2024, June 28). [On approval of the National Mine Action Strategy for the period until 2033 and approval of the operational plan of measures for its implementation in 2024-2026]. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 616-r. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

12. Pro utvorennia Natsionalnoho orhanu z pytan protyminnoi diialnosti. (2021, November 10). [On the establishment of the National Authority for Mine Action]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1207 Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

13. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vykonannia norm mizhnarodnoho humanitarnoho prava u Zbroinykh Sylakh Ukrainy. (2017, March 23). [On approval of the Instruction on the procedure for implementing the norms of international humanitarian law in the Armed Forces of Ukraine]. *Nakaz Minoborony Ukrainy № 164. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text> [in Ukrainian].

14. Pro zatverdzhennia Pravyl poznachennia nebezpek, poviazanykh z minamy ta vybukhonebezpechnymy predmetamy - naslidkamy viiny. (2019, April 17). [On approval of the Rules for designating hazards associated with mines and explosive objects - consequences of war]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 372 Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

15. Konventsiiia pro zaboronu zastosuvannia, nakopychennia zapasiv, vyrobnytstva i peredachi protypikhotnykh min ta pro yikhnie znyshchennia. (1997, September 18). [Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction]. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrived from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_379#Text [in Ukrainian].

16. Resolution United Nations General Assembly A/HRC/58/L.21 “The impact of anti-personnel mines on the full enjoyment of all human rights”. 4 April 2025. Retrived from : <https://docs.un.org/en/A/HRC/RES/58/22> [in English].

17. UN Landmines Resolution Highlights Human Rights Impact. April 14, 2025. Website of the Human Rights Watch. Retrived from : <https://www.hrw.org/news/2025/04/14/un-landmines-resolution-highlights-human-rights-impact> [in English].

Стаття надійшла до редакції 6.06.2025